

Kapya yan̄ atu ba Pol hato hadêñ

Timoti

Abô môn̄

Pol hamô koladôn̄ anêñ Lom ma hato kapya êntêk hadêñ Timoti. Pol lahabi nena tem yani ema. Ma anêñ nê molo bêñ anôn̄ etak yani ba i. Luk iyom intu hamô havin̄ Pol ba intu yani kapô malain̄ ba lahavin̄ Timoti ni Lom ek thêlô nêôm. Ba intu hato kapya êntêk. Malain̄ lomaloma hapôm nê êvhavin̄ ba intu hanañ abô ek embatho Timoti lon̄ ek imin̄ lôklokwan̄. Ma hanañ ek Timoti eyabin̄ Wapômbên̄ anêñ Abô Mavi ba enañ abô êñ thêthôn̄ iyom.

Hato kapya êntêk hadêñ 66 AD la.

¹ Ya Pol yahato kapya êntêk. Wapômbên̄ lahavin̄ yambitak Yisu Kilisi anêñ aposel ek yanañ abô êntêk bêñ ek alalô nasopa Yisu Kilisi ba naja lôkmala atu ba Anyô Bêñ bôk hakak abô hathak yôv.

² *Hadêñ o Timoti yenañ okna anôn̄. Wapôm lôk lahiki ma labali anêñ Kamik Wapômbên̄ lo Yisu Kilisi alalôaniñ Anyô Bêñ.

Alalô min̄ mama ek Wapômbên̄ anêñ abô ami

³ *Yahayala hêk yakapôlôn̄ nena min̄ yahadum Wapômbên̄ anêñ ku tomben̄ ami. Wapômbên̄ êñ ma bumalô thêlô inin̄ Wapômbên̄ atu ba esopa. Bôlôvôn̄ lo wak ma yahanañ yalen̄mavi lôk yahaten̄ mek hadêñ yani hathak o.

* **1:2:** Ap 16:1; 1Ti 1:2 * **1:3:** Ap 23:1

⁴ Sêbôk ba yahatak o ma malem thôk hêv yak ba lêk yalenhabî malem thôk êñ. Ma lêk yalen hik ya kambom ek yangê o ek itu auk êñ vônô ek yalenmavi.

⁵ *Yalenhabî anêm hôêvhaviñ anôn. Êvhaviñ êñ intu hamô haviñ lemtambô Yunis lo libum Lois. Ba lêk yahayê êvhaviñ êñ intu hamô haviñ o aên iyom.

⁶ *Ba intu yahanan hathak lonbô ek undum wapôm takatu ba Wapômbên hêv hadên o êtôm huyuv atum ek esañ bên. Sêbôk ba yahatak yabahren hayô hêk o ma Wapômbên hêv lôklinyak ek undum ku êñ.

⁷ *Ma Wapômbên hêv dahô lôklinyak lôk dahô lenjinhaviñ avômalô lôk dahô hapôviñ anyô ek nindum mavi. Ma miñ hêv dahô atu ba indum anyô ba nêkô ami.

⁸ Yahanan Anyô Bên anên abô bên ba intu yahamô koladôn. Ma Wapômbên bôk hik malain sam ba hêv anêm ek onja ma anên lôklokwan tem nêm o sa. Aên ba miñ o mama ek onañ Anyô Bên anên abô bên ami. Lôk miñ o mama ek ya ami.

⁹ *Yani ma anyô wapôm ba lahaviñ nêm avômalô sa. Ma hêv alalô bulubiñ ba halam nena mathen. Miñ alalô adum nômlate mavi ami. Mi anôn. Anên wapôm êñ hamô haviñ Yisu Kilisi hadên sêbôk atu ba môñ anôn ba hêv hadên alalô.

¹⁰ *Ma lêk hik anên wapôm êñ thô hathak hêv Yisu Kilisi, ôpatu ba hêv alalô bulubiñ. Ôpên intu habulin ñama ma hatak deda hayô hamô

* **1:5:** Ap 16:1 * **1:6:** 1Ti 4:14 * **1:7:** Lom 8:15 * **1:9:** Ep 2:8-9; Tit 3:5
 * **1:10:** Hib 2:14

Wapômbêḡ anêḡ Abô Mavi ek alalô naja lôkmala atu ba hamô wak nômbêḡ intu sapêḡ.

¹¹ *Ma habi baḡ hayô hêk ya ba hêv ya hatôm aposel ek yanaḡ Abô Mavi êntêk lôk yanêm auk esak Abô Mavi êḡ.

¹² Aêḡ ba yahawa malaiḡ takêntêk ma donḡtom ya miḡ mama ami ek malê nena yahayala ôpatu ba yahêvhaviḡ. Yahayala katô nena tem eyabiḡ ya lôk yenaḡ ku mavi endeba êyô waklavôḡ nindum abô.

¹³ Abô takatu ba bôk holaḡô anêḡ ya ma osopa. Êḡ ma auk thêthôḡ. Ba hosopa abô êntêk ma Yisu Kîlisi tem nêḡ o sa ek ônêḡmibiḡ Wapômbêḡ lôk lemimbiḡ avômalô.

¹⁴ *Ma oyabiḡ nôḡ mavi takatu ba Wapômbêḡ hêv hadêḡ o hathak Lovak Mathenḡ ôpatu ba hamô haviḡ alalô.

¹⁵ Hoyala nena Pigelus lo Helmogenes lôk avômalô nômbêḡ atu ba êḡmô plovins Esia bôk êdô ya.

¹⁶⁻¹⁷ Yahamô koladôḡ ma Onesipolus miḡ mama hathak yenaḡ malaiḡ êḡ ami. Yani hayô Lom ma habôlêḡ ya lôklokwaḡ havenḡ aleba hapôm ya ma hêv ya thêvô. Aêḡ ba Anyô Bêḡ nêḡ kapô ek Onesipolus lôk anêḡ thalaleḡ.

¹⁸ Ma Anyô Bêḡ nêḡ lahiki êndêḡ yani êndêḡ waklavôḡ nindum abô. Hoyala loḡôndê mavi bêḡ anôḡ atu ba yani hêv ya sa hamô Epesus.

2

Timoti ma Yisu anêḡ anyô vovak

* **1:11:** 1Ti 2:7 * **1:14:** 1Ti 6:20

1 Aên ba Timoti yenaŋ okna umiŋ lôklokwaŋ esak wapôm takatu ba halêm anêŋ Yisu Kilisi.

2 O lôk avômalô doho bôk olaŋô abô nômbêŋ atu ba bôk yahanaŋ yôv. Aên ba nômbôlêm anyô mavi doho ek neyabiŋ abô êntêk lôk nêndôŋ anyô vi ek miŋ abô êntêk nêm yak ami.

3*Ma umiŋ lôklokwaŋ imbiŋ yêlô êtôm Yisu Kilisi anêŋ anyô vovak mavi.

4 Anyô vovak miŋ hatak anêŋ auk ek indum ku malaklêvôŋ ami. Yani hapesaŋ i ek injik vovak ek indum nê vovak laik môŋ leŋiŋmavi.

5 *Ôpatu ba hayabiŋ i mavi ba halaŋviŋ tem lovak ba enja anêŋ vuli êmôŋ aên iyom.

6 Ma ôpatu ba hadum ku kapô lôk vovanik tem êmôŋ ek enja anêŋ anôŋ.

7 Aên ba lemimbi abô takatu ek batu Anyô Bêŋ nêm auk êndêŋ o.

8* Lemimbi Yisu Kilisi Devit anêŋ lim atu ba bôk hik liŋ haviyô hathak loŋbô. Abô êŋ ma Wapômbêŋ anêŋ Abô Mavi atu ba yahanaŋ bêŋ.

9* Aên ba intu yahawa malaiŋ. Avanôŋ! Ekak ya loŋ hatôm nê vani. Ma doŋtom anyô te hatôm ekak Wapômbêŋ anêŋ abô loŋ ami.

10 Ba intu yahamiŋ lôklokwaŋ ba yahawa malaiŋ lomaloma ek yanêm avômalô takatu ba Wapômbêŋ bôk habi baŋ hayô hêk i yôv sa ek Yisu Kilisi nêm alalô bulubiŋ ek naja lôkmala lôk namô Wapômbêŋ anêŋ lôkmaŋgiŋ kapô wak nômbêŋ intu sapêŋ.

11 *Êntêk ma abô avanôŋ.

* 2:3: 2Ti 1:8 * 2:5: 2Ti 4:8 * 2:8: Lom 1:3; 1Ko 15:4 * 2:9: Ep 3:1,13; Plp 1:12-14 * 2:11: 2Ko 4:11

Alalô bôk ama havin̄ yani ba tem alalô namô aêñ
iyom imbiñ yani.

12* Alalô awa malaiñ lôk vovañ ba amiñ lôklokwañ
êñ ma tem nayabiñ ku imbiñ yani.

Ma alalô athôñ yani paliñ ma tem êsôñ alalô paliñ
aêñ iyom.

13* Ma anêñ abô miñ hatôm yani etak ami. Ba intu
alalô avak abô ek nasopa yani ma don̄tom
aêv yak, êñ ma yani tem esopa anêñ abô
takatu ba habutiñ.

Timoti imbitak Wapômbêñ anêñ anyô ku anôñ

14* Wapômbêñ lêk hayê o ba onañ lôbôlôñ ek
avômalô miñ nêkôki esak auk lomaloma ami. Dô.
Tem imbuliñ thêlô ma nêm i sa ami.

15* Undum ku lôklokwañ lôk ôndôñ Wapômbêñ
anêñ abô avanôñ thêthôñ. Ma Wapômbêñ tem êñjê
anêm ku êñ ma enañ nena hudum ku mavi. Ba tem
miñ o mama ami.

16* Avômalô takatu ba esopa abô mayaliv even
lokbañ aleba ibitak kambom anôñ. Êñ ma otak abô
lôk auk mayaliv takatu ba miñ hasopa Wapômbêñ
anêñ abô ami.

17* Auk êñ ma hatôm palê hatêto anyô liñkupik
sapêñ. Nôñgô Himeneus lo Piletus.

18 Thai bôk even daim ek Wapômbêñ anêñ abô
avanôñ ma êdôñ avômalô ba esau nena alalô
leñviñkupik tem miñ imbiyô esak lon̄bô ami ba intu
ibuliñ avômalô doho iniñ êvhavin̄.

* **2:12:** Mat 10:33 * **2:13:** Lom 3:3-4; Tit 1:2 * **2:14:** 1Ti 6:4;
Tit 3:9 * **2:15:** 1Ti 4:6 * **2:16:** 1Ti 4:7 * **2:17:** 1Ti 1:20

19 *Ma donjom Wapômbêḡ anêḡ unyak landiḡ lôklokwaḡ kambom ba miḡ hatôm êḡgôli ami. Ma habutiḡ sêk nena, “Anyô Bêḡ hayala anêḡ avômalô” ma “Nê takatu ba elam Anyô Bêḡ anêḡ athêḡ ba esopa ma nêmbôliḡ dômiḡ esak kambom.”

20 Ma unyak bêḡ te ma anêḡ uḡ gol doho lôk seleva doho lôk uḡ adaluk doho lôk uḡ anôḡ doho hamô unyak kapô. Doho ma etak nôḡ mavi halôk ma doho ma etak yavoyav halôk.

21 Aêḡ ba anyô te habi lelaik thô ba hathik i ba habitak mabuḡ ma hatôm uḡ mavi atu ba Wapômbêḡ hadum ba habitak mathêḡ ba hamô ek Wapômbêḡ nêḡ ku mavi lomaloma êḡḡḡḡ yani.

22 *Ba intu ôsôv êḡḡêk ḡgôk anêḡ thethaḡak takatu ba hamô anyô muk kapôlôḡiḡ. Ma ondanḡiḡ endom loḡôḡḡḡ thêthôḡ lôk ôḡnêḡmibiḡ Wapômbêḡ lôk lemimbiḡ avômalô lôk osopa auk yôhôk. Môlô takatu ba olam Anyô Bêḡ anêḡ athêḡ ba osopa yani ma yani bôk hathik môlônim kapôlômim yôv ba nosopa kobom thêthôḡ takêḡḡêk.

23 *Oyala nena abô mayaliv lomaloma hadum ba avômalô ik vovak ba ômbôliḡ dômiḡ ek abô thôḡôthôḡ takêḡ.

24 Anyô Bêḡ anêḡ anyô ku ma êḡḡ labali imbiḡ avômalô lôkthô lôk anêḡ auk ma thêthôḡ ek êḡḡḡḡ avômalô katô. Lôk êḡḡ malinḡyaô ma miḡ injik vovak ami.

25 Ma yani miḡ lamanḡḡ kethêḡ esak avômalô takatu ba miḡ elanô anêḡ abô ami ma êḡḡḡḡ thêlô esak abô labali. Injo Wapômbêḡ tem nêḡ i sa ek

* 2:19: Nam 16:5; Ais 52:11; Jon 10:14; 1Ko 8:3

* 2:22: 1Ti 6:11

* 2:23: 1Ti 4:7

nede kapôlônij liliñ ek nesopa auk avanôn mena mi la.

²⁶ Ma ewa auk mavi hathak loñbô ma tem nêsôv ênjêk Sadañ anêñ gwasilim, ôpatu ba havôv thêlô ek nindum anêñ ku.

3

Pik lo leñ anêñ dañ

¹ *Odanô! Waklavôn pik lo leñ anêñ dañ ma tem malaiñ lomaloma imbitak.

² Avômalô tem leñijimbiñ thêlôda lôk leñijimbiñ valuseleñ ma nêmbôï lôk nêgê i dañ ma nenañ abôma lôk leñijôndôn kôtôn êndên taluvi lo lami. Ma tem miñ leñijmavi esak nôm takatu ba anyô vi êv hadên i ami lôk êpôlik hathak kobom mathen

³ ma leñijhaviñ mi lôk miñ etak kapôlônij kambom ami. Ma tem nenañ abô kambom esak avômalô vi lôk nipuki loñ ami ma nimbitak nê maleñij thêlêv lôk nêpôlik esak kobom mavi.

⁴ Ma tem thêlô nimbuliñ iniñ nê môlô ma nindum nômkama mayaliv ma thêlôda tem nêneniñ athên liñ ba nindum nômkama takatu ba indum thêlô leñijmavi ma kobom leñijhaviñ Wapômbên ma êdô.

⁵ *Avômalô takên tem nindum thêthôn êtôm nê esopa Wapômbên ma donjom thêlô bôk etak Wapômbên anêñ lôklokwañ ba intu nômbôliñ dômiñ êndên i.

⁶ Ma anyô takên ethak êyêyê hathak bôbônij ba êyô unyak ma êyê avi takatu ba iniñ auk mayaliv ma ewa iniñ auk. Avi takên bôk idum kambom bên

* **3:1:** 1Ti 4:1 * **3:5:** Mat 7:15,21; Tit 1:16

anôḡ ba êmô lôk kapôlôḡḡ malaiḡ. Ma thêlônḡ thethaḡak lomaloma hayabiḡ i ba êbôlêm auk luk-muk wak nômbêḡ intu sapêḡ.

⁷ Avi takêḡ elanô ḡê êḡ iniḡ abô lôbôlôḡ ba miḡ êpôm Wapômbêḡ anêḡ abô avanôḡ ek nêḡ thêlô sa ami.

⁸ *Nê êḡ bôk êvôliḡ dômiḡ hathak Wapômbêḡ anêḡ abô avanôḡ hatôm Janes lo Jambles bôk êvôliḡ dômiḡ hadêḡ Mose. Sadaḡ habuliḡ thêlô iniḡ auk aleba ibitak kambom anôḡ ba êvhaviḡ ami ba intu Wapômbêḡ hadô thêlô.

⁹ Ma ḡê êḡ iniḡ kambom takêḡ tem imbitak yaiḡ ba avômalô tem nêḡê êtôm bôk êyê Janes lo Jambles iniḡ auk kambom. Ba intu auk êḡ tem miḡ imbitak bêḡ ami.

Timoti ombalonḡ Wapômbêḡ anêḡ abô loḡ lôklokwaḡ

¹⁰ Ma doḡtom o Timoti hoyala yenaḡ auk lôk yenaḡ bôk lo loḡ takatu ba yahadôḡ lôkthô katô ma auk takatu ba hamô haviḡ ya lôk yalenḡhaviḡ avômalô ma yahêvhaviḡ ba yahamiḡ lôklokwaḡ lôk miḡ yahasôv ami.

¹¹ *Ma vovaḡ lomaloma lôk malaiḡ hapôm ya halôk Antiok lo Aikoniam ma Listla. Ma Anyô Bêḡ hêv ya bulubiḡ ek nôḡ kambom takêḡ.

¹² *Avanôḡ! Avômalô lôkthô atu ba lenḡḡhaviḡ nêḡnêḡmiḡbiḡ Yisu Kilisi ba esopa Wapômbêḡ tem nêḡpôm vovaḡ takêḡ imbiḡ.

* **3:8:** Kis 7:11 * **3:11:** Ap 13:14-52; 14:5,8-20 * **3:12:** Mat 16:24; Jon 15:20; Ap 14:22

13 Ma nê lôk ngôk lôk nê takatu ba esau avômalô tem nindum iniņ auk kambom takêņ endeba imbitak kambom anôņ. Bôk esau thêlôda yôv ba tem nesau avômalô vi imbiņ.

14-15 Ma donjom Timoti hoyala kêdôņwaga takatu ba bôk êv o auk ba hoyala nena o ma okna ba Wapômbêņ anêņ abô mathen hik auk thô hadêņ o aleba lêk. Abô êņ hik avômalô liņ ek neja auk mavi ek nênemimbiņ Yisu Kilisi ma tem yani nê thêlô bulubiņ. Bôk howa auk hathak nôm takêņ ba intu hoyala katô nena abô avanôņ. Ba ombaloņ auk êņ loņ.

16 *Wapômbêņ anêņ abô lôkthô ma hayuv halêm yaiņ ba bôk eto halôk kapya ek êndôņ avômalô lôk hêv avômalô sa hathak auk lokbaņ. Ma hik loņondê nepesaņ i thô ek nimbitak thêthôņ

17 ek Wapômbêņ anêņ avômalô neja nômkama ek nindum ku mavi.

4

Timoti enaņ Wapômbêņ anêņ abô

1 Timoti, Wapômbêņ lo Yisu Kilisi elañô yenaņ abô. Yani tem indum abô esak avômalô lôkmala lôk nê ŋama. Yani tem êlêm ek eyabiņ alalô. Aêņ ba yahanaņ lôklokwaņ hadêņ o nena

2 onaņ Wapômbêņ anêņ abô. Miņ oyabiņ waklavôņ mavi iyom ami. Onaņ iyom. Nuņgwik avômalô iniņ kambom thô ma onaņ ek netak. Osaņ thêlô ek nesopa Wapômbêņ anêņ abô. Ombatho avômalô loņ ma ômô malinyaô lôk ôndôņ avômalô katô oyaņ.

* 3:16: Lom 15:4

³*Yakô wak te ma avômalô tem nimbi leñôndôñ sinj ek nedañô Wapômbêñ anêñ auk thêthôñ. Thêlô tem venjñ thethanak ba nêmbôlêm kêdôñwaga vi ek nenañ abô takatu ba indum thêlô leñjñmavi.

⁴Thêlô tem nede dômiñ liliñ êndêñ abô avanôñ ma nemberñ mayaliv ba nesopa kukuthiñ oyañ.

⁵Ma donjom o Timoti ma onja auk katô esak ku nômbêñ atu ba hudum. Tem malaiñ lôk vovañ êpôm o. Êñ ma umiñ lôklokwañ. Onañ Wapômbêñ anêñ Abô Mavi lôk undum Wapômbêñ anêñ ku lôkthô atu ba hêv hadêñ o.

Pol hadum ek ema

⁶*Timoti, yenañ thalalenj lêk hançasô hatôm waiñ atu ba hançasô halôk da. Ma wakma êñ lêk hayô ek yana. Ba intu undum ku nômbêñ êñ.

⁷*Lêk yahik vovak mavi yôv ba yahalanjviñ aleba hayô anêñ dañ. Ma yahavalonj yenañ yahêvhaviñ lonj denañ.

⁸*Ba intu Wapômbêñ lêk havalonj vuli mavi te lonj ek ya aêntêk. Waklavôñ nindum abô ma Anyô Bêñ atu ba hanañ abô avanôñ hathak avômalô tem enañ nena ya anyô thêthôñ. Ba tem enañ êndêñ ya iyom ami. Mi. Avômalô lôkthô atu ba êpôviñ waklavôñ yani endelêm ma tem enañ aêñ êndêñ i imbiñ.

Timoti êlêm ketheñ ek Pol

⁹⁻¹⁰*Dima lahaviñ nômkama pik êntêk. Êñ ma yani bôk hatak ya ba hi Tesalonaika. Ma Klesens

* **4:3:** 1Ti 4:1 * **4:6:** Plp 2:17 * **4:7:** 1Ti 6:12 * **4:8:** 1Ko 9:24-25 * **4:9-10:** Ap 15:37-39; 2Ko 8:23; Kol 4:14

bôk hi plovins Galesia ma Titi bôk hi Dalmesia. Ba intu ôpôpêk o ba ôlêm kethen êndên ya.

¹¹ Luk iyom hamô haviñ ya. Ma Mak hathak hêv ya sa hathak yenañ ku ba intu ondom yani êlêm êndên ya.

¹² Ma Tikikus ma yahêv yani hi Epesus.

¹³ *Yahatak yenañ kwêv hamô Tloas ba hamô Kapus anên unyak ba onja ba êlêm. Ma onja yenañ kapya lôkthô. Ma ya vovañ ek kapya ali atu ba epesañ hathak boksipsip kupik.

¹⁴ *Aleksanda ma anyô hadum ku hapesañ nômkama hathak aen thektheke ba bôk hadum kambom bêñ hadên ya. Anyô Bêñ tem indum aên êndên yani esak nôm atu ba hadum.

¹⁵ Yani hik vovak lôklokwañ hathak yêlôaniñ abô. Ba intu oda oyabiñ o mavi esak yani imbiñ.

¹⁶ Yahadum abô môñ ma doho miñ êv ya sa ami. Thêlô sapên etak ya. Ma yalen haviñ nena thêlô miñ nindum abô esak nôm êñ ami.

¹⁷ Ma donjom Anyô Bêñ hamiñ ya dômiñ ba hêv ya lôklokwañ ek yanañ Wapômbên anên abô takên bêñ êndên nê daluk ek thêlô nedañô. Yalen habi nena ya lêk yahamô alim kambom te abôlêk. Ma donjom Anyô Bêñ hêv ya sa.

¹⁸ Anyô Bêñ tem nêm ya bulubiñ ênjêk ngôk iniñ vovak lomaloma. Nôm late miñ hatôm imbuliñ ya ami endeba enja ya vê ni anên loñ lôklinyak atu ba hamô malak leñ am. Nênêm athên lôkmanñ êndên yani iyom wak nômbên intu sapên. Avanôn.

¹⁹ *Nêm yañsiñ mavi lôk lôkbôk mavi êndên

* **4:13:** Ap 20:6 * **4:14:** Lom 2:6 * **4:19:** Ap 18:2; 2Ti 1:16-17

Plisila lo Akwila ma Onesipolus lôk anêḡ avômalô.

²⁰ *Elastus hamô Kolin. Tlopinas hapôm lijij ma yahadô yani hêk Miletus.

²¹ Ômbôlêm anêm loḡôndê ek ôlêm loḡ êntêk êmôḡ vêmam ka belej simbak. Yubulus, Pudens, Linus, Klodia lôk iviyaḡ sapêḡ enaḡ yaḡsiḡ mavi lôk lôkbôk mavi hadêḡ o.

²² Anyô Bêḡ eyabiḡ o dahôlôm lôk anêḡ wapôm êmô imbiḡ o.

* **4:20:** Ap 19:22; 20:4; Lom 16:23

Wapômbêŋ Anêŋ Abô Mathen
The New Testament in the Malei-Hote Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a